

Diktátorské štáty, fašizmus, nacizmus :)

Ako fašistický sa označoval režim pravicového diktátora [Benita Mussoliniho](#), ktorý vládol v 20. rokoch v Taliansku. Neskôr fašizmus s cieľom údajného povznesenia národa zaviedol v Nemecku v drastickej forme [Adolf Hitler](#).

Termín „fašistický“ vyvoláva predstavu čohosi netolerantného, fanatického a násilného. Talianski fašisti z roku 1919 boli však ešte idealistami, presvedčenými, že ich poslaním je zbaviť krajinu neporiadkov, ktoré podľa nich podkopávali jej veľkosť.

Slovo „**fašizmus**“ pochádza z latinského slova fasces (zväzky), čo boli symboly moci v starovekom Ríme. V Taliansku roku 1919 sa termín používal v súvislosti so zápasom Fasci di combattimento, bojových zväzov, usilujúcich sa o vytvorenie nového politického a spoločenského poriadku po chause, ktorý nasledoval po Prvej svetovej vojne. Fašistické hnutie založil bývalý socialista Benito Mussolini.

Pokus o naplnenie sna

Ako vodca (Duce) vybudoval Mussolini v rokoch 1925-1943 štát jednej strany a zaviedol radikálne ústavné reformy. Sen o „fašizácii“ spoločnosti sa však ukázal nedosiahnuteľný. Potlačiť opozičné strany bolo relatívne ľahké, pokus prinútiť každého, aby uctieval štát a jeho vodcu, sa stretol iba s čiastočným úspechom. Aj požiadavka na vybudovanie výkonného hospodárstva a silných ozbrojených síl sa naplnila len sčasti. V 30. rokoch sa Mussolini zameril na zahraničnú expanziu. Z Etiópie urobil taliansku kolóniu a uzavrel spojenectvo s nemeckou Treťou ríšou. Táto [Os](#) s Adolfom Hitlerom bola pre jeho režim osudná: keď sa Druhá svetová vojna obrátila proti mocnostiam Osi, ukázali sa talianske vojenské sily ako nepostačujúce. V apríli 1945 zastrelili Mussoliniho partizáni.

Termín „fašistický“ sa dával do súvislosti aj s ďalšími pravicovými nacionalistickými hnutiami. Medzi tými, ktoré sa dostali k moci, bol najzhubnejší nemecký **nacizmus**, ktorý sa usiloval o zničenie komunizmu, socializmu a zavedenie „nového poriadku“ založeného na silnom národnom spoločenstve. Hitlerove ciele zahŕňali zmenu ponižujúceho mierového usporiadania, ktoré Nemecku vnútili po [Prvej svetovej vojne](#), začlenenie etnických Nemcov do nových štátnych hraníc, vybudovanie „koloniálnej ríše“ v Poľsku a západnom Rusku a vytvorenie Nemecka, v ktorom by žilo iba kultúrne a biologicky „čisté“ obyvateľstvo.

Nacistická „obnova“ Nemecka zahŕňala aj bol proti „vnútorným nepriateľom“, medzi ktorých patrili židia, Rómovia, komunisti, homosexuáli, handicapovaní a všetci, ktorí mali odvahu na odpor. Roku 1939 viedla nemecká zahraničná politika k vojne proti vonkajším nepriateľom. Aby mohla bojovať na týchto dvoch frontoch, využívala Tretia ríša bezohľadne vojenské sily, sociálne inžinierstvo, štátny teror, perzekúciu a vraždenie, čo bolo príčinou utrpenia nepredstaviteľných rozmerov. Vraždenie zastavilo až víťazstvo [Spojencov](#) roku 1945.